

Сценічне хвилювання – це природна і, до певної міри, корисна емоційна реакція, яка свідчить про відповідальне ставлення до виступу. Однак надмірна збудженість може стати серйозною перешкодою для ефективної комунікації. Саме тому важливо вчасно розпізнавати ознаки цього процесу та застосовувати відповідні методи саморегуляції.

Отже, сценічне хвилювання – це не слабкість і не перешкода, а природна реакція, яку можна і варто вчитися контролювати. Уміння керувати своїми емоціями – це не лише навичка публічних виступів, а й важливий крок до впевненості у собі, вільного самовираження та ефективної комунікації з іншими людьми. Запропоновані у статті стратегії подолання хвилювання можуть бути ефективно використані в освітньому процесі, професійній діяльності та творчому середовищі. Формування впевненості, розвиток навичок самоконтролю та усвідомлене ставлення до виступу сприяють покращенню комунікативної компетентності особистості.

Література:

1. Кириченко О. А., Кириченко Ю. М. Сценічне хвилювання: причини виникнення і способи подолання. *Вісник Закарпатської академії мистецтв*. 2019. Вип. 13. С. 202-207.
2. Афанасьєва Е. Ю. Підготовка студентів-музикантів до концертних виступів. *Інноваційна педагогіка*. 2019. № 19. Т. 3. С. 15-17.
3. Педагогічний словник / за ред. дійсн. чл. АПН України М. Д. Ярмаченка. К.: Педагогічна думка, 2001. 514 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-500-9-64>

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ В ГАЛУЗІ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ІНТЕГРАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Кулікова С. В.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецької освіти
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна*

Сучасний етап розвитку українського суспільства та світового культурного простору висуває нові вимоги до системи вищої музичної освіти. Глобалізаційні процеси, цифровізація, трансформація ринку праці та зміна соціокультурних запитів зумовлюють необхідність

переосмислення традиційних моделей фахової підготовки фахівців в галузі музичного мистецтва.

Актуальність проблеми модернізації фахової підготовки студентів-музикантів детермінована низкою чинників, серед яких диверсифікація професійної діяльності педагога-музиканта, вимоги сучасного ринку праці, посилення соціальної місії музичного мистецтва, необхідність відповідності освітнім стандартам тощо.

Проблеми фахової підготовки музикантів у закладах вищої освіти є об'єктом уваги багатьох українських та зарубіжних дослідників. Науковий доробок охоплює різні аспекти цієї багатогранної теми.

У працях О. Олексюк, О. Рудницької, Г. Падалки, Л. Масол, О. Щолокової та ін. розглядаються філософські, психолого-педагогічні основи підготовки педагогів-музикантів, принципи та методи формування виконавської та педагогічної майстерності.

Дослідження А. Козир, Т. Гуменюк, В. Орлова, С. Шипа та ін. присвячені визначенню структури професійних компетентностей педагога-музиканта (виконавських, музично-теоретичних, методичних, комунікативних, менеджерських, дослідницьких тощо) та шляхам їх формування в освітньому середовищі закладу вищої освіти.

Дослідження Д. Елліотта, Т. Регельські, а також вітчизняних вчених Л. Коваль, С. Кулікової, В. Любарець, О. Петінової, О. Ребрової, І. Сікорської та ін. акцентують увагу на соціальній природі музики та важливості підготовки фахівців, здатних до активної участі в культурному житті суспільства, реалізації просвітницьких та соціально значущих проєктів.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та визначення шляхів практичної реалізації інтегрованого підходу до фахової підготовки майбутніх фахівців в галузі музичного мистецтва у закладах вищої освіти, що передбачає органічне поєднання розвитку професійних музичних компетенцій та активної соціокультурної діяльності.

Ефективна підготовка сучасного фахівця в галузі музичного мистецтва у закладі вищої освіти вимагає виходу за межі традиційної моделі та впровадження інтегративного підходу, в якому соціокультурна діяльність розглядається не як додаток, а як органічна частина професійного становлення.

Сучасна професіограма фахівця в галузі музичного мистецтва передбачає володіння комплексом компетенцій:

1. Музично-виконавські компетенції – глибоке знання репертуару, володіння технічною майстерністю, здатність до художньо-виконавської інтерпретації музичного твору

2. Музично-теоретичні та аналітичні компетенції – здатність аналізувати музичний текст (гармонія, поліфонія, форма, фактура), розуміння історико-культурного контексту, володіння музичною термінологією.

3. Психолого-педагогічні компетенції – знання основ музичної психології та педагогіки, володіння методиками викладання музичних дисциплін та роботи з різними віковими категоріями.

4. Комунікативні компетенції – навички публічного виступу, вербальної та невербальної комунікації, взаємодії з аудиторією, колегами, вміння презентувати свою творчість та мистецькі проекти.

5. Організаційно-управлінські компетенції – основи арт-менеджменту, проектного менеджменту, фандрейзингу, навички планування, організації та реалізації мистецьких заходів.

6. Інформаційно-цифрові компетенції – вміння використовувати сучасні технології для творчої діяльності, навчання, промоції, комунікації, онлайн-платформи тощо [2, с. 78].

Системне включення соціокультурної діяльності в освітній процес дозволяє не лише реалізувати соціальну місію мистецтва, але й ефективно формувати вищезазначені компетенції в умовах, наближених до реальної професійної практики. Основні напрями інтеграції науковці вбачають у концертно-просвітницькій та проектній діяльності, волонтерстві, участі в культурному житті громади тощо.

Концертно-просвітницька діяльність полягає в організації та участі здобувачів освіти у концертах, лекціях-концертах, тематичних вечорах для різних аудиторій (школярі, здобувачі освіти інших спеціальностей, мешканці громади, соціально вразливі групи). Це розвиває виконавську витримку, сценічну культуру, комунікативні навички, вміння добирати репертуар відповідно до цільової аудиторії.

Проектна діяльність полягає в реалізації здобувачами освіти індивідуальних та групових соціокультурних проєктів (створення музичного лекторію, організація фестивалю, проведення майстер-класів, запис освітніх подкастів, створення музичного супроводу до театральних вистав чи відео). Така діяльність формує організаторські, менеджерські, комунікативні компетенції, навички командної роботи та відповідальності.

Волонтерств може мати свій вияв в участі у мистецьких програмах для дітей з особливими потребами, відвідуванні соціальних центрів, реабілітаційних занять арт-терапією тощо, що сприяє формуванню педагогічних навичок, емпатії, соціальної відповідальності.

Участь у культурному житті громади, тобто співпраця з місцевими культурними інституціями (філармонії, театри, музеї, будинки культури), участь у міських святах, фестивалях, мистецьких акціях розширює професійні контакти, сприяє розумінню контексту функціонування культури [3].

Шляхи реалізації інтегрованого підходу науковці вбачають у:

– впровадженні проектно-орієнтованого навчання – заміна частини традиційних форм контролю (іспити, заліки) на захист реалізованих соціокультурних проєктів;

– організації баз практики – укладання угод про співпрацю з концертними організаціями, освітніми закладами, медіа, громадськими організаціями для проходження здобувачами освіти різних видів практики з чітко визначеними завданнями соціокультурного спрямування.

– створення інфраструктури підтримки – функціонування при закладі вищої освіти студентських творчих лабораторій, продюсерських центрів, волонтерських організацій, які б надавали консультативну та ресурсну підтримку студентським ініціативам.

– використання потенціалу неформальної освіти – заохочення участі здобувачів освіти у тренінгах, вебінарах, літніх школах, що розвивають «м'які навички» та компетенції у сфері соціокультурної діяльності [1, с. 67].

Отже, інтеграція соціокультурної діяльності в освітній процес є ефективним інструментом формування ключових та фахових компетентностей, забезпечує практичну спрямованість навчання та сприяє особистісному зростанню майбутніх фахівців в галузі музичного мистецтва та соціокультурної діяльності [4].

Перспективи подальших розвідок пов'язані з дослідженням ефективності різних форм та методів соціокультурної діяльності (проектний метод, волонтерство, просвітництво) у формуванні специфічних професійних компетенцій, розробкою діагностичного інструментарію для оцінювання рівня сформованості соціокультурних компетенцій у студентів-музикантів, вивченням та адаптацією передового міжнародного досвіду інтеграції навчальної та соціокультурної діяльності в системі вищої музичної освіти.

Впровадження запропонованого інтегрованого підходу сприятиме підвищенню якості вищої музичної освіти в Україні та підготовці нової генерації фахівців в галузі музичного мистецтва, здатних гідно відповідати на виклики часу.

Література:

1. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: К.І.С., 2004. 112 с.
2. Коваль Л. В. Професійна підготовка майбутніх учителів музики до організації дозвілєвої діяльності учнівської молоді: монографія. Умань: Візаві, 2013. 405 с.
3. Кулікова С. В. Арт-терапія як складова соціокультурної діяльності. Освіта в Україні: інтеграція в Європейський освітній простір: монографія [електронне видання] / за загальною редакцією проф. Я. В. Галети. Дніпро: Середняк Т. К., 2023. С. 412– 435.
4. Сікорська І. М. Менеджмент соціокультурної діяльності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Дакор, 2009. 511 с.